מתני' מלה וספן יש לו בנים. בגמ' יליף לה לטעמא דטולה מתניתין: (ה) **גמ'** ככל מוקם טפסח וגו'. בפסח שני כתיב: **אותו.** משמע גופו: **כמלות שבגופו** ככפות מדבר. לא ריבה את הפני לדין ראשון אלא במלות שבגופו (כגון) סדר עצמותיו ואחיצתן שלא אכל לא למלות שאינן בגופו כגון תיבה איר

מתני' * "מה בין פסח הראשון לשני? הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית, הראשון טעון הלל באכילתו והשני אינו טעון הלל באכילתו; זה וזה טעון* הלל בעשיית, ונאכלין צלי, על מצה ומרורים. ומדרבנן לדוחין את השבת: גמ' ת"ר [ככל חוקת הפסח יעשו אותו] במצוה שבגופו הכתוב מדבר, מצוה שעל גופו מניין ת"ל "על מצות ומרורים יאכלוהו" יכול אפילו מצות שלא על גופו ת"ל "ועצם לא ישברו בו" מה שבירת העצם מיוחד מצוה שבגופו אף כל מצוה שבגופו איסי בן יהודה אומר "יעשו אותו" במצות שבגופו הכתוב מדבר אמר מר יכול אף מצוה שלא על גופו הא אמרת "במצוה שבגופו הכתוב מדבר"? ה"ק השתא דאמרת "על מצות ומרורים יאכלוהו" אלמא "יעשו אותו"-לאו דוקא הוא, אימא הוה ליה כפרט וכלל-ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואפילו כל מילי נמי, קמ"ל; איסי בן יהודה האי "עצם" מאי עביד ליה? מיבעי ליה לאחד עצם שיש בו מוח ואחד עצם שאין בו מוח ורבנן האי "יעשו אותו" מאי עבדי ליה? מיבעי ליה שאין שוחטין את הפסח על היחיד דכמה דאפשר לאהדורי מהדרינן ת"ר [כל חוקת הפסח יעשו אותו] יכול כשם שהראשון אסור בבל יראה-ובל ימצא כך שני אסור בבל יראה-ובל ימצא? ת"ל "על מצות ומרורים יאכלוהו" ואין לי אלא מצות עשה, מצות ל"ת מנין ת"ל "לא ישאירו ממנו עד בקר", ואין לי אלא מצות ל"ת שניתק לעשה, מצות ל"ת גמור מנין ת"ל "ועצם לא ישברו בו", מה הפרט מפורש מ"ע, ול"ת שניתק לעשה, ול"ת גמור אף כל מ"ע ול"ת שניתק לעשה ול"ת גמור בכללה דמצות ומרורים מאי קא מרבי-צלי אש בפרטיה מאי ממעט ליה השבתת שאור איפוך אנא? מצוה דגופיה עדיף, בכללה לא ישאירו ממנו עד בקר" מאי קא מרבה ליה? "לא" תוציא ממנו" (דדמי ליה דהאי מיפסל בנותר והאי מיפסל ביוצא) בפרטיה מאי קא ממעט ליה? "לא" יראה ולא ימצא (דדמי ליה דהאי אינו לוקה דהוה לאו שניתק לעשה והאי אינו לוקה דהוה ליה לאו שניתק לעשה) איפוך אנא? מצוה דגופיה עדיף בכללה דעצם לא ישברו בו" מאי

מה בין ראשון לשני. בטוספ' (פרק ח) קתני נמי הראשון נשחט בג' כיתות ואין השני נשחט בג' כיתות והכא הנא ושייר השייר נמי ביקור ד' ימים דליתיה בשני כדאמר בגמ' (דף ג:) ובתוספתא דלא קתני ביקור דלא קתשיב אלא הכי שהוגין בפסח לבדו וביקור טהג נמי בתמיד:

ואיסי בן יהודה עצם לא ישברו בו מאי עביד ליה. תימה לאיסי "לא ישאירו ממנו עד בקר" מאי עביד ליה הכא לדידי, לא גריך למעוטי "כל ירקה" דמאותו" מפיק מטה שלא על גופו:

מיבעי ליה שאין שוחטין את הפסח על היחיד. קשה לרשב"ם דתיפוק ליה מהכא חקת הפסח ורחשון נפקא לן בפרק האשה (לעיל דף נא:) דאין שוחטין אותו על היחיד מלא תוכל לזבוח את הפסח באחד וי"ל דלים ליה ההיא דרשה ובפסח רחשון נפקא ליה

משום דלא גרע מפסח שני:

בכלליה דמצות ומרורים מאי קמרבי לגלי. משמע משום מצות ומרורים דקאי כללא עליה מרבינן גלי אם ותימה כיון דפרט וכלל הוא כלא מצות ומרורים מרבינן גלי אם וכל מילי דהשבתת שאור ומפרטי ממעטי מכל חד וחד חדא מינתא כדאמר ברים מרובה (נ"ל דף סב:) דמסיק על כל דבר פטם כלל ריבוי וכל הני פרטי למה לי חד למעוטי עבדים ס"ו ויש לומר דודאי בלא מצות ומרורים ידעינן גלי אם *מכללא מצות ומרורים לא אתא אלא למעוטי השבתת שאור ולא נקט אלא ליתנא בכלליה דמצות ומרורים מאי קמרבי גלי אם אלא משום דבעי למיפרך ואיפוך אנא: **לא** תוליא מן הבית. פי' בקונטי' דלאו הניתן לעשה הוא דכתיב בבית אחד יאכל לא תוליא משמע לא תוליא לאוכלו בבית אחר אלא בבית אחד יאכל בעמוד והחזר קאי אם תוליאו וקשה לר"י היכי תשבינן ליה לאו הניתן לעשה והא לאו שקדמו עשה הוא ולא תשיב לאו הניתן לעשה כדאמרינן בפרק בתרא דמכות (דף מו:):

בפרטיה קא ממעטינן כל ירקה. כאן משמע כמו שפירש"י בכל שעה (לעיל כט:*) דלא ירקה הוי ניתן לעשה: פסח

יב א מיי' פ"ו מ"ב לטוס ק"ס הלכה טו:

יד ב מיי' פ"ב מהלכות ק"ס הלכה ב:

טו ג ד מיי' פ"ו מהל' ק"ס הלכה טו:

מהרש"א

הגהות הגר"א

רבינו תנאל

לסה נקרא על הא"ה לא מפני שרוקה ולא אלא אפי' מאסקיפת העורה לחרף: **כהני'** מה בין הראשון לשני הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית: **ת"ר** כבל חקת הפסח יעשו אותו במצוה שבגופו כגון שבגופו הכתוב מדבר כגון קצלייתו מכלל שבמצוה אורת אינה נוהגת בו ושני' הכי קא"ר השתא דאתא על מצות ומרורים יאכלוהו ורבי אפי' מצוה שעל גופו אלמא האי דפשטנא ככל חקת הפסח במצוה שבגופו לאו דוקא הוא ואיל ואפקיה קרא איצא אפי' מצוה שלא על גופו תהא נוהגת בו קס"ל ועצם לא תשברו בו מצוה שעל גופו אין בו משום שבירת עצם הלכך כיון דאפשר ליה למבריה מבעוד יום ולאפוקיה למחויה ולמכליה בלילא לא אתו עשה דאפשר לקיומיה כי האי נתא ודחי לא תעשה הלכך לא אתא עצם לא תשברו בו אלא למעוטי מצוה שלא על גופו ותיפוק לי האי סברא מיעשי אותו הוה בא ללמד דוקא רבים כבאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד מבעי' ליה דוקא יעשו רבים אבל יחיד לא מכאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד: **ת"ר** כבל חקת הפסח יעשו אותו יכול כשם שהראשון כו'. פי' מצאנו דפסח שני שכתב בין הערבים יעשו אותו והו כלל פרט על מצות ומרורים יאכלוהו ועוד כתיב לא ישאירו ממנו עד בקר וכתיב עוד ועצם לא ישברו בו חזר וכלל כבל חקת הפסח יעשו אותו נמצא כלל כו' פרט וכלל ואנו דורשים בכל אחד ואחד כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט הלכך בין הערבים יעשו אותו כלל על מצות ומרורים יאכלוהו פרט בכל חקת הפסח יעשו אותו חזר וכלל עכשיו באין לדון כעין הפרט מה הפרט מפורש על מצות יאכלוהו דהיא עשה גרידתא אף אני ארבה דחייב לאכלו צלי דהוא עשה גרידתא ומטעם השבתת שאור דאע"ג דהוא עשה גרידתא אינו אל טעו מכלליה דלא ישאירו דהוא לאו שניתק לעשה שנאמר והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו ריבה לא תרציא מן הבית מן הבשר חוצה שהוא כעין הפרט שזה נפסל בנותר חוה נפסל ביוצא ומטעם יראה לך שאור דדמי ליה דהוא

עין משפט נר מצוה

נושאא הבדלים ודיאוי"ם בין פסח ראשון לפסח שני

מהרש"א

נושאא מה תנאים הבשלים בפסח שני

נושאא לימוד ל"ל כלל ופרט לומר לך הדומה ודומה בין פסח ראשון לפסח שני

מהרש"א

נושאא מה בין אין בו מוח ומה"ק סבר לה כר' דאמר מבעוד יום אין בו משום שבירת עצם הלכך כיון דאפשר ליה למבריה מבעוד יום ולאפוקיה למחויה ולמכליה בלילא לא אתו עשה דאפשר לקיומיה כי האי נתא ודחי לא תעשה הלכך לא אתא עצם לא תשברו בו אלא למעוטי מצוה שלא על גופו ותיפוק לי האי סברא מיעשי אותו הוה בא ללמד דוקא רבים כבאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד מבעי' ליה דוקא יעשו רבים אבל יחיד לא מכאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד: **ת"ר** כבל חקת הפסח יעשו אותו יכול כשם שהראשון כו'. פי' מצאנו דפסח שני שכתב בין הערבים יעשו אותו והו כלל פרט על מצות ומרורים יאכלוהו ועוד כתיב לא ישאירו ממנו עד בקר וכתיב עוד ועצם לא ישברו בו חזר וכלל כבל חקת הפסח יעשו אותו נמצא כלל כו' פרט וכלל ואנו דורשים בכל אחד ואחד כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט הלכך בין הערבים יעשו אותו כלל על מצות ומרורים יאכלוהו פרט בכל חקת הפסח יעשו אותו

[עי' תוס' יומא כט סד"ה מלא]

* ראבד"ם

[לעיל פס.]

[לעיל נא. וש"נ]

[עפי' נפרש"י דהתם ד"ה ס"ו ג"ל]